

Zemkopības ministrija

Kopējās lauksaimniecības politikas nākotne:

Secinājumi pēc diskusijām ar sabiedrību
ZM reģionālajās konferencēs
un
tematiskajām darba grupām

Zemkopības ministrija

Līdz šim notikušās diskusijas

5 reģionālās konferences

- 27.03. – Talsi
- 05.04. – Jelgava
- 10.04. – Smiltene
- 12.04. – Aizkraukle
- 18.04. – Preiļi

8 tematiskās darba grupas

- 18.03. – Kooperācija
- 19.03. - Bioloģiskā lauksaimniecība
- 01.04. - Paaudžu nomaiņa
- 08.04. - Lauku telpa
- 15.04. – Investīcijas + meži
- 29.04. – Pārtika (pesticīdi, antibiot., labturība)
- 30.04. - Tiešmaksājumi
- 09.05. - Eko-shēmas un agrovide

Zemkopības ministrija

Visās diskusijās neatkarīgi no tēmas koncentrējāties uz 2 pamatjautājumiem:

- 1. Kādas ir būtiskākās problēmas/vajadzība attiecīgajā jomā?**
- 2. Kā šīs problēmas/vajadzības risināmas?**

Zemkopības ministrija

Kopsavilkums par diskusijām reģionālajās konferencēs

Ekonomiskie mērķi

Zemkopības ministrija

Ekonomiskie mērķi

Taisnīgi ienākumi

Konkurētspēja

Pārtikas ķēde

PROBLĒMAS vai VAJADŽĪBAS:

- **Atbalstīt ražošanu, neatkarīgi no saimniecības lieluma, atbalstu sasaistīt ar ražošanu;**
- Investīciju atbalstu sasaistīt ar ienākumiem;
- **Atbalsts mazām, vidējām saimniecībām un jauniešiem, tiem, kas ražo nelabvēlīgos apstākļos, lielāki maksājumu griesti, noteikt atbalsta griestus lielajiem;**
- Katram reģionam savi nosacījumi (reģionalizācija);
- Tiešo maksājumu diferencēšana, ņemot vērā sociālekonomiskos apstākļus;
- Lielāku atbalstu lopkopības sektoram;
- Meliorācija;
- **Novocojusi tehnika maziem un vidējiem;**
- Trūkst vai nav pieejami finanšu resursi (kredītu pieejamība);
- Kooperatīvu sadrumstalotība (īpaši piena nozarē);
- Nepieciešamas apmācības par kooperāciju;
- Nepieciešami nodokļu atvieglojumi pirmajos saimniekošanas gados, **lieli darbaspēka nodokļi;**
- Līdzvērtīga iepirkuma cena LV ietvaros (reģionos) un LV salīdzinot ar ES;
- Nepieciešamas transporta kompensācijas no ostām attālāko reģ. ražotājiem;

RISINĀJUMI:

- atbalsts ražotājiem;
- diferencēt atbalstu atkarībā no saimniecības lieluma (pa saimniecību grupām), ņemot vērā nozaru specifiku;
- atbalstīt ģimenes saimniecības;
- tiešo maksājumu griesti;
- griesti investīcijām plānošanas periodā, investīcijām samazināt attiecināmās izmaksas (uz 1 milj.) intensitāti (%);
- investīcijas pievienotās vērtības ražošanai (pārstrādei);
- izglītība, zināšanas;
- saglabāt atbalstu apdrošināšanai, kā arī noteikt, ka apdrošināšana obligāta;
- mērķtiecīgs finansējums;
- modernizēt tehnoloģijas;
- finansējums mežam, meliorācijas sistēmām;
- nepārdot zemi ārzemniekiem;
- **kooperācijas attīstība tirgus meklēšanai, lauksaimnieku izglītošana par kooperācijas ieguvumiem,** kooperācija pakalpojumu sniegšanai, produktu virzīšana tirgū;
- pielāgoti finanšu instrumenti (īpaši jauniešiem);
- stiprināt vietējo tirgu;

Vides/klimata mērķi

Zemkopības ministrija

Vides/klimata mērķi

Klimata
pārmaiņas

Vidrūpe
(ūdens, gaiss,
augšne)

Bioloģiskā
daudzveidība

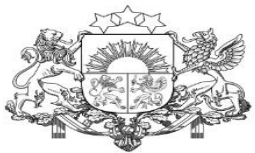
PROBLĒMAS vai VAJADZĪBAS:

- Skaidra "vides" definīcija, ko sabiedrība vēlas;
- **Atbildīga saimniekošana, godaprāts, zināšanas un attiecīgs stimuls;**
- **Mērķu un prasību izpilde līdzsvarā ar izmaksām un ražām;**
- Meliorācijas sistēmu uzturēšana;
- **Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība (atbalsts, iespējas paplašināties);**
- **Bioloģisko un konvenc. līdzāspastāvēšana - buferjoslas starp saimniecībām;**
- **Slāpekli piesaistoši kultūraugi (tauriņzieži);**
- **Precīza minerālmēslu lietošana, tehnoloģijas, lai samazinātu lietošanu;**
- Atbalsts kaļķošanai;
- **Lopbarības kvalitātes uzlabošana, devu plānošana;**
- **Jaunaudžu kopšana un neproduktīvo audžu nomaiņa;**
- Putniem piemērotas dzīvotnes;
- Zaļā papuve;
- Rotācijveida ganīšana;
- Intensīvo saimniecību mēslošanas pārkāpumu novēršana (att. arī uz bio. saimniecībām);
- Neviennozīmīgs atbalsts biogāzes ražoš. attīst.;
- Neapmežot lauksaimniecības zemes;

RISINĀJUMI:

- attieksmes maiņa - motivējoši vai sodoši rīki;
- zināšanu celšana, lai saimniekotu ilgtspējīgi;
- kompensējoši maksājumi labām praksēm, dabas objektu un biodaudzveidības saglabāšanai;
- atbalsts kaļķošanai + altern. prod. pielietoš.;
- ļaut daļēju bioloģ. saimniekošanu saimniecībā;
- buferjoslas visiem – īpaši, ja robežojas ar bioloģisko, vienlīdzīgi nosacījumi biol. un konv. saimniecībām;
- veicināt kooperēš. l/s pakalp., tehnikas nodrošināšanas jomā, digitālās tehnoloģijas;
- investīcijas tehnik., investīciju sasaiste ar ilgtermiņa risinājumiem videi;
- veicināt augšņu analīžu izmantošanu, mēslošanas plāni, augsnes auglības uzturēšana;
- meža ekonomiskā vērtība;
- atb. mežsaimniecībai, kompens. mikrolieg.
- apmežot neizmantotās platības + kopšana;
- atb. meliorācijai, t.sk. dabiskās ūdens tilpnes kopšana/uzturēšana;
- samazināt mēslojumu iestrādes laiku;
- kūtsmēslu izkliešana;
- tauriņziežu iekļaušana;

Sociālekonomiskie mērķi

Zemkopības ministrija

Sociālekonomiskie mērķi

Paaudžu maiņa

Lauku apvidi

Pārtika un veselība

PROBLĒMAS vai VAJADZĪBAS:

- **Infrastruktūra** (plati ceļi, dzīvojamais fonds, skolas/bērnudārzi, elektrība, internets, TV);
- **Nodarbinātības iespējas:** veicināt nodarbību - **dzīvo laukos - strādā attālināti**, saimniecības darbības dažādošana, alternatīvas darba iespējas tuvējās pilsētās;
- **Apdzīvotības veicināšana laukos:** viensētu saglabāšana, lielo & mazo saimnieku līdzaspastāvēšana;
- **Zināšanu un aktuālas informācijas trūkum;**
- **Pieredzes apmaiņa, izglītošanās, mācības;**
- **Jauno lauksaimnieku piesaistīšana:** **pēctecība, saimniecību pārņemšana;**
- **Birokrātiskais slogs atbalsta saņemšanai, īpaši jauniešiem un mazajiem**

RISINĀJUMI:

- Efektīvāka ceļu infrastruktūras veidošana, t.sk., kooperējoties ar pašvaldībām, attīstīt ceļu tīklus un to kvalitāti;
- **Jaunu darba vietu radīšana un esošo saglabāšana;**
- Darbietilpīgo nozaru atbalstīšana;
- Konkurētspējīgs atalgojums (labi atalgots darbs);
- Vairāku ekonomisku centru attīstība;
- Atvieglot Altum nosacījumus pirmā mājokļa iegādei;
- Izglītības sistēmas pielāgošana, zināšanas veiksmīgākai saimniekošanai, nelikvidēt profesionālas izglītības iestādes, skolas katrā reģionā;
- **Vairāk un nepārtraukts atbalsts jauniešiem lauksaimniekiem;**
- **Sekmēt finanšu resursu pieejamību, īpaši, uzsākot darbību (ar samazinātu % likmi);**
- Palielināt mazo lauksaimnieku atbalstu;
- Vietējo tirgu aktivizēšana;
- Ārzemniekiem ierobežojumus zemes pirkšanai;
- Nodokļu atvieglojumi: laukos dzīvojošajiem, darbaspēkam (īpaši mazajiem), uzsākot saimniekošanu;
- **Atcelt/ierobežot pabalstus par nestrādāšanu** (tā saucamie 100-latnieki), novirzot pabalstus konkrētām darbībām;

Zemkopības ministrija

Kopsavilkums par diskusijām tematiskajās darba grupās

Zemkopības ministrija

Atgriezeniskā saite

	Tematiskās darba grupas nosaukums	1.sanāksme		No cik dalībniekiem saņemti priekšlikumi
		Datums	Priekšlikumu sniegšanas termiņš	
1	Kooperācija	18.03.2019.	10.04.2019.	2
2	Bioloģiskā lauksaimniecība un integrētā augu audzēšana	19.03.2019.	10.04.2019.	4
3	Jaunie lauksaimnieki	01.04.2019.	18.04.2019.	3
4	Lauku telpa	08.04.2019.	03.05.2019.	3
5	Investīcijas	15.04.2019.	10.05.2019.	4
6	Pārtika	29.04.2019.	17.05.2019.	1
7	Tiešmaksājumi	30.04.2019.	17.05.2019.	1
8	Vide un klimats	09.05.2019.	28.05.2019.	1

Zemkopības ministrija

Kooperācija: *diskusijas darba grupā*

- Primārā ražotāja informētība par kooperācijas iespējām, ieguvumiem; ② ③
- Izglītības sistēmā nepietiekama izglītošana par kooperāciju; ② ③
- Lauksaimnieku novecošanās kā šķērslis attīstībai (kūtrums, izglītības trūkums); ⑤
- Digitalizācija un tehnoloģiju izmantošana – nepieciešamās prasmes un pielāgošanās;
- Lauksaimnieku nevēlēšanās maksāt adekvātu atalgojumu kooperatīvu menedžeriem, kā rezultātā grūti piesaistīt profesionālus līderus;
- Saņemtā atbalsta un «atdeves» līdzsvars; ③ ②
- Juridiskais ietvars, kas ļauj efektīvāk regulēt RO/KS un biedru attiecības (biedru pienākumi); ④
- Juridiskais ietvars, kas motivē [mazo] ražotāju iziet no «pelēkās zonas» un iesaistīties kooperācijā (gan veidojot, gan iesaistoties); ① ①
- Juridiskais ietvars (t.sk., piemērotākā juridiskā forma) starpvalstu sadarbībai;
- *Noieta tirgu apgūšana*; ④

Mājas darbs:

1. Nodefinēt prioritātes (sarindojojot/apvienojot identificētās vajadzības);
2. Izvērtēt, vai nepieciešams vienādot RO un atbilstīgu KS atzīšanas sistēmas?

Zemkopības ministrija

Kooperācija: *saņemtie priekšlikumi*

- Ir nepieciešams vienādot ražotāju organizāciju un atbilstīgu kooperatīvo sabiedrību atzīšanas sistēmas;
- Jāveicina **biedru skaits** un neto apgrozījuma pieaugumu visu nozaru kooperatīvos;
- Jāveicina **konkurētspējīgu** kooperatīvu veidošanos gaļas nozarē un citās nozarēs (biškopība, olu ražošana u.c.);
- Jāveicina **konkurētspējīgu** augļu, dārzeņu, ogu audzētāju, kā arī mājražotāju kooperatīvu veidošanos (arī bioloģiskās lauksaimniecības jomā);
- Jāveicina mājražotāju kooperatīvu sadarbību, organizējot kopīgas tirdzniecības vietas;
- Jāveicina esošo graudu/piena/mežu kooperatīvu apvienošanās (konsolidācija jeb 2. līmeņa kooperācija);
- Jāveicina **pievienotās vērtības palielināšana** biedru saražotajai produkcijai;
- Jāstiprina dažādu nozaru kooperatīvus, veicinot to iesaisti visos posmos, tajā skaitā, nodrošinot arī biedru saražotās produkcijas pārstrādi, kā arī noieta tirgus apgūšanu;
- Jāveicina **godīgu ienākumu sadale pārtikas ķēdē**;
- Jāveicina **tehnikas pakalpojumu** pieejamība kooperatīvu biedriem, lai samazinātu ražošanas izmaksas un veicinātu jauno tehnoloģiju pieejamību / jāveicina konkurētspējīgu tehnikas pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību veidošanos;
- Jāveicina tieši jauno lauksaimnieku **izglītošana par kooperāciju** un tās būtību;
- Jāveicina kopēja zīmola veidošana kooperatīvu ražotajai precei;
- *Kā arī virkne priekšlikumu, kas attiecas uz KLP finanšu atbalsta prioritizēšanu, fokusēšanu, dalīšanu utt. kooperācijas jomā;*

Zemkopības ministrija

Bioloģiskā lauksaimniecība un integrētā augu audzēšana: *diskusijas darba grupā*

- Paredzami, ilglaicīgi un stabili «spēles noteikumi»;
- **Zināšanu trūkums**, t.sk., kompetentu konsultantu trūkums. Izglītība kā priekšnosacījums atbalsta saņemšanai (visiem, ne tikai jaunienācējiem);
- **Līdzsvars** starp ražošanu, citiem mērķiem un kompensācijām.
- Bioloģiskās ražošanas atkarība no atbalsta?
- Atbalsta sasaiste ar min. ieņēmumiem – gan BL, gan integrētajiem.;
- Bioloģiskās un konvencionālās ražošanas **līdzāspastāvēšana** - kura atbildība un kādi nosakāmie pienākumi?
- **Papildus pievienotās vērtības radīšanas iespējas** (t.sk., pārstrāde), pārstrādātāja un primārā ražotāja sadarbība;
- **Nozares attīstības mērķi** jāvērtē pilna ražošanas cikla nodrošināšanas kontekstā – izejvielas pietiekamība, pārstrādes pieejamība un plānotais realizācijas tirgus;
- Latvijā joprojām **zems pieprasījums pēc bioloģiskās produkcijas**;
- **Eksportu kavējošie faktori** – produkta sagatavošana eksportēšanai, uzglabāšana, loģistika, **kooperācijas trūkums**;

Mājas darbs:

- Nodēfinēt, kuras identificētās vajadzības ir prioritārākas?
- Vai attīstām un atbalstām visu, vai prioritizējam nozares?

Zemkopības ministrija

Bioloģiskā lauksaimniecība un integrētā augu audzēšana: *saņemtie priekšlikumi*

- Kā prioritārās nozares būtu jānosaka augļi un dārzeņi, piens, graudi, augkopības produktu pārstrāde;
- **Atbalsts jāsaista ar ieņēmumiem** no bioloģiski saražotās lauksaimniecības produkcijas;
- Iespējas jauniem tirgus dalībniekiem (bio ražotājiem) iesaistīties jebkurā brīdī;
- Jāpievērš uzmanība **esošo platību efektīvākai izmantošanai** un bioloģiskā **produkta novirzīšanai līdz patērētājam**;
- Bio lauksaimnieku **produktivitātes** palielināšana un bioloģisko produktu **nogādāšana līdz vietējam patērētājam**;
- Nepieciešams **veicināt iekšējo patēriņu**, t.sk., veicinot sabiedrības informētību;
- Veicināt **pievienotās vērtības radīšanu** un sadarbību ar pārstrādātājiem, **kooperāciju**;
- Veicināt **zināšanu apguvi un konsultācijas** bioloģiskajiem/integrētajiem lauksaimniekiem;
- Nepieciešamība pēc augsnes analīzēm, lai bioloģiskie lauksaimnieki saprot, kas augsnē ir un ko tur var/ nevar audzēt, meklēt **metodes bioloģiskās ražošanas ilgtspējībai** (augšnes noplicināšanās riski);
- Analīžu veikšana gala produktiem/ augsnei utml., lai pārlicinātos, ka lauksaimnieks tiešām nav lietojis AAL vai mēslojumu;
- Izstrādāt pētījumus lopkopībā un augkopības sektora kultūraugu audzēšanai ar bioloģiskām metodēm;
- *Kā arī virkne priekšlikumu, kas attiecas uz KLP finanšu atbalsta prioritizēšanu, fokusēšanu, dalīšanu utt. bioloģiskās lauksaimniecības un integrētās augu audzēšanas jomā;*

Zemkopības ministrija

Jaunie lauksaimnieki: *diskusijas darba grupā un priekšlikumi*

- Finanšu pieejamība - bankas un ALTUM atsaka, grūtības ar nodrošinājumu. Nepieciešama aizdevumu programma apgrozāmiem līdzekļiem JL, lai spētu uzsākt un attīstīties (3-5 gadi, elastīgi atmaksas nosacījumi); ②⑥
- Dzīvojamā fonda trūkums, apgrūtināta mājokļa iegādes programmas izmantošana/hipotekāro kredītu saņemšanas iespējas laukos; ⑥③
- Izglītības sistēmas maiņa uz profesionālo, izglītības iestāžu slēgšana, arī mācību spēku paaudžu nomaiņa; ⑤②
- Kopējā ekonomiskā situācija reģionos neveicina saimniekošanas uzsākšanu (ceļu kvalitāte, skolu trūkums); ⑦⑥
- Paaudžu konflikts, veco lauksaimnieku nevēlēšanās pārtraukt saimniekošanu un nodot saimniecības (jāveic aptauja par iemesliem); ①
- Prakses vietu trūkums studentiem, sarežģīti piesaistīšanas nosacījumi, sezonas neatbilstība; ④③
- Pārdomāts/regulārs atbalsts, tā prognozējamība un vienmērīga pieejamība, pārāk ierobežojoši nosacījumi (Sl...); ①
- Produkcijas nogādāšana uz tirdzniecības vietām, ostām (attālākajos reģionos lielas izmaksas); ④
- Pozitīvā publicitāte, lauksaimniecības «prestīža» celšana, darbs ar skolēniem (īpašu lauku skolās), lai motivētu jauniešus iesaistīties lauksaimniecībā (karjeras dienas, informatīvās kampaņas, ekskursijas); ②⑤⑤
- Tiešā pārdošana kā sektora reklamēšanas iespējas (piena automāti pie saimniecībām); ③
- Vai motivēsīm jauniešu atgriešanos saimniekošanai laukos, pat ja nav l/s izglītības? ④

Mājas darbs:

Nodefinēt prioritātes (sarindojoš/ apvienojot identificētās vajadzības)?

Zemkopības ministrija

Lauku telpa: *diskusijas darba grupā*

- **Tālejoša politika:** par lauku telpu jārunā, analizējot problēmas un meklējot risinājumus kompleksi (**skolas+ceļi+apdzīvotība+uzņēmējdarbība+mājokļi, u.c.**). Kopēji plāni teritoriālajā vienībā un kompleksi atbalsta instrumenti, kas aptver visu problēmu/vajadzību/iespēju spektru; ①
- **Nodarbinātība:** ④ ③
  - Pakalpojumu nozares attīstība, jo tai ir elastīgākas iespējas veidoties neatkarīgi no atrašanās vietas;
  - Augstas pievienotās vērtības ražošana, kas rezultējas augstākos ieņēmumos;
  - Jāatrod alternatīvus nodarbinātības veidus papildus ienākumu radīšanai (darba vietas un pievienotā vērtība);
  - Subsidētās darba vietas reģionos (kopā ar VARAM (no ERAF));
  - LEADER – akcents uz projektiem, kas rada darba vietas;
  - Bioekonomika (un viedie ciemi) – iespēja efektīvākai vietējo resursu izmantošanai;
- **Pakalpojumu pieejamība un sasniedzamība** (bet nevar to nodrošināt katrā vietā) – mobilitātes iespējas;
- **Ienākumi** – mazās saimniecības jāvirza uz tirgu; cilvēki nav gatavi gaidīt, kad pieaugs algas, tāpēc (e)migrē; ③
- **Ceļu infrastruktūra**, lai sekmētu ražošanu; ② ①
- **Mājokļu pieejamība** – nelieli dzīvokļi, kas salīdzinoši lēti (ALTUM, EM granti); ⑤ ④
- Nodokļu atvieglojumi tiem, kas piesaista un notur darbiniekus; augstāks neapliekamais minimums; ②

Mājas darbs:

- Nodefinēt, kuras identificētās vajadzības ir prioritārākas?
- Izvērtēt un norādīt, kādu vēl institūciju iesaiste nepieciešama noteiktu jautājumu risināšanā (norādot arī attiecīgo jautājumu/institūciju)?

Zemkopības ministrija

Lauku telpa: saņemtie priekšlikumi

- Ieviest Altum kredītgarantijas (piemēram, 30% apmērā) lauku reģionos dzīvojošajiem **dzīvojamās platības iegādei vai remontiem**;
- Nepārvietot valsts iestādes no reģioniem uz Rīgu, tādējādi nodrošināt darba vietas valsts pārvaldē arī reģionos;
- NVO programmu ietvaros apmācīt ne tikai **bezdarbniekus**, bet arī rast **iespējas celt kvalifikāciju nodarbinātajiem**; lielāku uzmanību vērst uz šoferu, lauksaimniecības/meža tehnikas, metinātāju apmācībām;
- Atsākt diskusijas ar FM un SM par Ceļu fonda atjaunošanu un akcīzes nodokļa par iegādāto degvielu novirzīšanu **ceļu remontiem un uzturēšanai**;
- Pašvaldību autoceļu uzturēšanā piesaistīt lauksaimniekus un citus lauku uzņēmējus (publiskā partnerība);
- Rast risinājumus, kā nodrošināt cilvēkiem pieejamus komercbanku pakalpojumus reģionos un it īpaši mazpilsētās;
- Emigrācijas problēmu risināšanai pievērst uzmanību **kvalitatīvas dzīves (kultūr)vides veidošanas** nepieciešamībai (kultūras pakalpojumu pieejamība);
- Nemateriālā kultūras mantojuma tradīcijas – **iespējas jaunas uzņēmējdarbības iecerēm**, radošo industriju attīstībai;
- Kultūras mantojuma pievienotā vērtība ainaviskas vides saglabāšanā (daļa no lauku teritoriju ilgtspējas) – jāsekmē autentisku kultūras mantojuma pieminekļu saglabāšana, to īpašnieku izglītošana un izpratnes veicināšana par saglabāšanas principiem un saudzīgu pieeju;
- *Kā arī virkne priekšlikumu, kas attiecas uz KLP finanšu atbalsta jautājumiem;*

Zemkopības ministrija

Investīcijas: *diskusijas darba grupā*

- **Investīciju mērķēšana atbilstoši saimniecību grupai (kritēriji dalījumam?), nosakot arī konkrētu sasniedzamu mērķi;**
- Atbalsts jākoncentrē tur, kur potenciāls iespējami **lielākai atbalsta atdevei** (tiem, kam ir kur augt);
- **Konkurētspējas pieauguma potenciāls** ir mazo/vidējo saimniecību segmentā (investēt tur, kur zema produktivitāte, lai veicinātu);
- Vai vajadzīgs atbalsts tur, kur visu jau noregulējis tirgus?
- Mazie/vidējie – **kompleksi investīciju atbalsta risinājumi;**
- Lielo saimniecību atbalsts – tikai eksporta veicināšanai;
- **Atbalsta griesti investīciju atbalstam** – lai mazinātu noraidīto («zem svītras») projektu skaitu;
- Jāsaglabā **reģionalizācija;**
- LEADER – laba iespēja nišas produktu ražošanas (pārstrādes) veicināšanai un mājražotājiem; **uzsācējiem** jebkurā jomā;

Mājas darbs:

- Saimniecību dalījums:
  - Cik grupās (norādot intervālus) un pēc kādiem rādītājiem;
- Vai atbalsts piešķirams arī uzsācējiem (ne tikai attīstībai), ar kādiem nosacījumiem?
- Pēc kādiem kritērijiem īstenojama reģionalizācija?
- Noteikt vajadzības konkrētai nozarei konkurētspējas veicināšanai (t.sk., pārstrādei atbilstoši nozarei).

Zemkopības ministrija

Saimniecību grupēšana pēc lieluma – priekšlikums diskusijai darba grupā

68 000 Latvijas saimniecību sadalījums

Saimniecību grupas		Standartizlaide, EUR	Saimniecību skaits grupā	Vidējais neto apgrozījums, EUR	Vidējā izmantotā LIZ, ha	Lauksaimniecībā nodarbinātie, LDV
Ļoti mazas*	1	< 4 000	44 000		7	
Mazas	2	4 000 - 15 000	10 008	6 874	23	1.2
	3	15 000 – 50 000	10 363	14 715	42	1.3
Vidējas	4	50 000 – 100 000	1 725	51 797	112	1.9
	5	100 000 – 250 000	1 193	128 680	222	3.0
Lielas	6	250 000 – 500 000	441	368 674	458	7.0
	7	500 000 un vairāk	300	1 601 918	1098	24.3

*Ļoti mazas saimniecības nav pārstāvētas SUDAT kopā

Zemkopības ministrija

Investīcijas: saņemtie priekšlikumi

• Saimniecību dalījums:

- Ierosinātais kritērijs dalījumam – **apgrozījums** (kopējais (bez valsts un ES atbalsta) **vai** no lauksaimnieciskās darbības);
- Iespējamais dalījums:
  - 0 – 15 000;
  - 15 000 – 70 000;
  - 70 000 – 250 000 (300 000);
  - Virs 250 000 (300 000);

} vai apvienota grupa 0 – 70 000

- **Atbalsts uzsācējiem** jāparedz (priekšroka tiem, kam l/s izglītība), tomēr efektīvākais atbalsts – regulāras/ paredzamas grantu programmas;
- **Reģionalizācija** (vai drīzāk – **kā sadalīt atbalstu?**):
  - sadalīt pa grupām, atbilstoši saimniecību skaitam;
  - reģionalizāciju vēlams saglabāt esošajā veidolā (visus grupē pa teritoriālajām nodaļām);
  - dalīt nevis pēc reģioniem, bet gan pēc nozarēm, pirms tam izvērtējot nozaru vajadzības un konkurētspēju;
- Saglabāt investīciju aploksni mazajām saimniecībām, ņemot vērā mazo saimniecību skaitu Latvijā.
- **Griesti** - maksimālās attiecināmās izmaksas uz vienu saimniecību plānošanas periodā - 500 000 EUR;

Zemkopības ministrija

Investīcijas: saņemtie priekšlikumi

Nozaru vajadzības konkurētspējas veicināšanai:

• Mežsaimniecība:

- Atbalsts iekārtām un mašīnām, kuras saistītas ar meža/mežaudžu atjaunošanu un kopšanu.
  - Dažādiem tehnikas un aprīkojuma veidiem piemērojot atšķirīgu atbalsta intensitāti, kā arī nosakot īpašumā esošo minimālo meža platību, no kuras šādas iegādes atbalstāmas. Pasākuma ieviešanu sasaitīt ar obligātu atbilstošo apmācību tematu apguvi, kas ir priekšnosacījums tehnikas un aprīkojuma iegādē.
- Atbalsts investīcijām privātajām kokaudzētavām (siltumnīcas, laistāmās iekārtas utt.);
- Investīcijas meža meliorācijas sistēmu renovēšanai un uzturēšanai (atbalsts caurteku izbūvei, atjaunošanai u.c.). Pasākuma ieviešanu sasaitīt ar atbilstošu apmācību tematu apguvi, kas dod priekšroku pasākuma ieviešanā.
- Viegļās tehnikas iegāde meža meliorācijas sistēmu renovācijai un augsnes sagatavošanas veikšanai, saistītais aprīkojums. Nosakāma īpašumā esošā minimālā meža platība, no kuras šādas iegādes atbalstāmas, kā arī pasākuma ieviešanu sasaitīt ar atbilstošu apmācību tematu apguvi, kas dod priekšroku pasākuma ieviešanā.

• Lauksaimniecība....

Zemkopības ministrija

Pārtika

- Būtu apsverama īpašas labturības preču zīmes ieviešana Latvijā;
- Nav skaidrības, kādi kritēriji raksturotu augstākas **labturības prasības un kāda būtu to ietekme uz produkcijas kvalitāti?**
- **Augsta kvalitāte vs. pieprasījums** pēc šādiem produktiem un **kurš spēs samaksāt** par tiem?
- **Nosakot nacionālos standartus, svarīgi ievērot samērīgumu**, jo ražotājiem jākonkurē kopējā ES tirgū un tiem, kam standarti stingrāki (attiecīgi, lielākas ražošanas izmaksas), kļūs **mazāk konkurētspējīgi**;
- Vietējas produkcijas noieta iespēja - **publiskais iepirkums**. Trūkums: atvēlētais valsts finansējums skolu ēdināšanai.
- **Antimikrobiālā rezistence** - liela nozīme ir **biodrošības pasākumiem un zināšanām**. Detalizētākas diskusijas (t.sk., par ganāmpulka veselības plāniem) būtu veicamas Piena grupā;
- Latvijā zems **AAL** izmantošanas līmenis salīdzinājumā ar citām ES valstīm, tomēr par šo trūkst **sabiedrības informēšanas pasākumu**;
- Būtu jāveicina saimniecību pārorientēšanos uz integrēto ražošanu;

Mājas darbs:

- Kādi pasākumi būtu atbalstāmi KLP stratēģiskā plāna ietvaros, lai:
  - Ierobežotu a/m rezistenci
  - Uzlabotu dzīvnieku labturību
  - Samazinātu augu aizsardzības līdzekļu lietošanu
- Vai un kā būtu atbalstāma pārtikas kvalitātes shēmu darbība?
- Vai un kādi pasākumi būtu veicami, lai uzlabotu patērētāju informētību par pārtikas produktu kvalitāti un dzīvnieku labturību?
- Kādi pasākumi būtu veicami, lai samazinātu pārtikas pārpalikumus?

Zemkopības ministrija

Tiešie maksājumi

- **Ko vēlamies nākošajos 7 gados paveikt, kādu (nacionālo) mērķi sasniegt?**
- **Kādu (un kam) ienākumu līmeni cenšamies garantēt/nodrošināt** (kam pielīdzinām?)? Kādi ir optimālie ieņēmumi, lai saimniecība spētu pastāvēt?
- Kam jā saglabā atbalsts (kāda veida saimniecībām)? Jāsaprot, kuru saimniecību grupu (viduslāni) **vēlamies attīstīt**?
- Jā analizē saimniecības, kuras atbalstā saņem vairāk, nekā saražo? **Cik varam atļauties piemaksāt**, lai kompensētu nesaražoto un nodrošinātu ienākumus?
- Kā **mērķēt atbalstu**, lai sekmētu vidējā segmenta **saimniecību attīstību** un nākotnē **vairotu** šādu saimniecību **tirgus ienākumus**?
- Lai sekmētu **īsteno lauksaimnieku atbalstu**, jādiskutē par lauksaimnieku reģistru;
- Jāturpina **mazo I/s shēma**, lai noturētu apdzīvotību laukos, un jānosaka **maksājumu griesti**;
- Jārunā arī par atbalstu par pirmajiem ha – **pārdalošo maksājumu**;
- Vai veidot **risku pārvaldības** sistēmu, kurā piedalās visi, vai tomēr katrs turpina «pa savam»?
- Turpinot risku apdrošināšanas atbalstu, būtu jāpaplašina risku spektrs;
- Ienākumu **atbalstam** jānonāk lauksaimniekiem, **kas deklarēti laukos**;

Mājas darbs:

- **Jūsu redzējums** - kas nākamo 7 gadu periodā būtu jāpanāk ar ienākumu atbalsta palīdzību – **Latvijas MĒRĶIS?**
- Vai un kā mērķēt atbalstu dažādām saimniecību grupām?
- Nodefinēt, kuras diskusijā identificētās vajadzības ir prioritārākas?

Zemkopības ministrija

Vide/Klimats

- Ko katrs lauksaimnieks var darīt, lai saglabātu vidi nākamām paaudzēm – **domāšanas maiņa, atbildīga saimniekošana, ilgtspējība**;
- Vai mērķi jāasniedz visiem kopā vai katram savas saimniecības līmenī?
- Jāvērtē visi 5 mērķi, **kas dod lielāku efektu videi – pasākumi, kas kompleksi dod lielāku ietekmi** (ar vienu pasākumu var izpildīt vairākus mērķus, kompleksu pasākumu īstenošana);
- **Izglītība un konsultāciju pasākumu** aktualizēšana un veicināšana, paplašināšana;
- Jāsaprot kā ir ar **izmaksu efektīviem** pasākumiem? – VARAM un EM mājas darbs
- LV mērķis – SEG emisijas – citu nozaru ieguldījums (transports) - nevar risināt tikai uz lauksaimnieku rēķina. **Sinerģija ar citiem fondiem un nozarēm**;
- Biogāze – jārisina, kā veicināt biogāzes ražotņu saglabāšanu, lai izpildītu valsts mērķus pēc 2020.g. (minimālais apjoms, lai būtu ekonomiski izdevīgi);

Mājas darbs:

- **Jūsu redzējums - kas nākamo 7 gadu periodā būtu jāpanāk ar KLP atbalsta palīdzību vides un klimata jomā – Latvijas MĒRĶIS?**
- Kuras no vajadzībām/pasākumiem būtu nosakāmas un risināmas visiem lauksaimniekiem obligātu nosacījumu ietvaros (GAEC) un kuras ar brīvprātīgiem pasākumiem (ekoshēmas/agrovide)
- Sarindot prioritāri identificētos pasākumus - savas 5 prioritātes - katrā no 3 sadaļām.

Zemkopības ministrija

Plaša sadarbība / Kompleksi risinājumi

Gan reģionālo konferenču, gan tematisko darba grupu procesā identificēta virkne jautājumu, kur būs jāmeklē risinājumi kopā ar citām institūcijām:

- uzņēmējdarbības/nodarbinātības veicināšana lauku teritorijā;
- reģionu centru attīstība (nodarbinātība ārpus lauksaimniecības, sabiedrisko pakalpojumu pieejamība);
- ceļu infrastruktūra;
- dzīvojamā fonda pieejamība jaunajām ģimenēm un darbiniekiem;
- lauksaimniecības loma nacionālo vides un klimata mērķu sasniegšanā;
- nodokļu atvieglojumi – mazāki nodokļi laukos, t.sk. uzsākot ražošanu, u.c.;
- *skolu tīkls?*
- *darbaspēka (ne)pieejamība / bezdarba mazināšana (darbspējīgo pabalstu saņēmēju iesaistīšana)?*

Zemkopības ministrija

Kas notiks tālāk?

- **Kādu rezultātu no tematiskajām grupām sagaidām?**
  1. **Vienota nostāja** par to, kādas būs **prioritārās vajadzības, ko risināsim** nākamajā plānošanas periodā?
  2. **Vienošanās** par to, **kādus mērķus vēlamies sasniegt**, risinot izvirzītās vajadzības?
  3. **Vienošanās** par to, kuri būs **efektīvākie atbalsta instrumenti**, lai sasniegtu izvirzītos mērķus?
- Lai šo rezultātu sasniegtu, organizēsim tematisko darba grupu sanāksmju otro (un ne tikai) «apli», lai turpinātu diskusijas par vajadzībām un risinājumiem, bet nu jau koncentrējoties uz iepriekšējās tematisko grupu sēdēs izrunāto un saņemtajiem priekšlikumiem;
- Tādēļ, lai arī esam gandarīti par ekspertu lielo interesi un dalību grupās, tomēr joprojām ceram uz aktīvāku ekspertu līdzdalību arī pēc grupām, sniedzot priekšlikumus.

Zemkopības ministrija

Kā notiek informācijas apmaiņa?

- Par katru tematisko darba grupu 1 nedēļu iepriekš tiek nosūtīts uzaicinājums vismaz uz Lauksaimnieku NVO konsultatīvās padomes dalībnieku e-pasta adresēm;
- Pēc katras tematiskās darba grupas sanāksmes tās dalībnieki saņem attiecīgās sanāksmes prezentāciju, kas papildināta ar sanāksmes diskusijas apkopojumu un mājasdarbu;
- Visa informācija par līdz šim notikušajām tematiskajām darba grupām atrodama arī ZM tīmekļa vietnē: <http://www.zm.gov.lv/zemkopibas-ministrija/statiskas-lapas/klp-tematiskas-darba-grupas?id=17341#jump>
- Visus priekšlikumus gaidām uz ZM vienoto e-pasta adresi: CAP-Plan-LV@zm.gov.lv